

Slavný seriál o Ježíši na TV Noe

Ondřej Sabol

Televize Noe od soboty 6. dubna uvádí slavný americký seriál *The Chosen* – v překladu „Vyvolení“, vyprávějící příběhy lidí, kteří se osobně setkali s Ježíšem. Velkolepá série vyniká autenticitou i neobvyklým úhlem pohledu.

Za více než 120 let existence kinematografie vzniklo nepřeberné množství filmů s biblickou tematikou. Byly natočeny i několikadílné snímky zachycující život Ježíše Krista, ale ještě nikdy ne plnohodnotný seriál, mající dokonce více řad, jak je tomu v televizních produkcích v posledních letech zvykem (připomeňme třeba slavnou *Hru o trůny* z let 2011–2019). Ještě důležitější ovšem je skutečnost, že na rozdíl od křesťanských filmových produkcí, jež povětšinou trpí velice nízkou až nulovou uměleckou úrovní, seriál *The Chosen* vsadil na tvůrčí kvalitu, a to ve všech myslitelných rovinách. Od prvního dílu tak zaujme syrovostí kamery, výraznými hereckými typy v hlavních i vedlejších rolích, snahou o důvěryhodnou rekonstrukci způsobu života na přelomu letopočtu. A především upoutá svým uchopením příběhu Ježíše, jeho učedníků a řady dalších postav, které známe z evangelií. Na rozdíl od celovečerních filmů, které jsou většinou zaměřeny na samotného Krista, a tak na vykreslení osudů lidí kolem něj nemají z logiky věci prostor, *The Chosen* zaujímají opačnou optiku. Kromě Ježíše je totiž věnována zásadní pozornost všem těm, které k sobě povolal – a také mnohým dalším. V první epizodě se Ježíš vlastně jen „mihne“, protože tvůrce na scénu uvádějí postavy Máří Magdalény, farizea Nikodéma, celníka Matouše a dalších. *The Chosen* jsou tak věrní svému názvu: nevyprávějí jen příběh „vyvoleného“ – Syna Božího, ale „vyvolených“ – tedy těch, kterých se Ježíšovo učení dotklo, které sám povolal nebo mu byli jiným způsobem blízko.

Mezi přednosti seriálu *The Chosen* patří věrné vystižení dobové atmosféry.

Snímek TV Noe

Seriálu se podařilo stvořit živý a plnokrevný svět novozákonních časů. Vzhledem ke svému rozsahu se striktně nedrží evangelijního textu. Osudy postav musí domýšlet, fabulovat, biblická vyprávění nutně obohacuje řadou dalších linií. Důležité ale je, že vše vyprávěné směřuje k podstatě novozákonní zvěsti. Také je dobré mít na paměti, že nejde o teologický výklad nebo katechetický kurz, ale o audiovizuální produkci, která má za cíl divákům obohatit jejich duchovní život nebo třeba někomu vůbec poprvé biblickou zvěst přiblížit.

Za seriálem stojí především jedno jméno, a tím je americký filmový a televizní režisér, producent a scenárista Dallas Jenkins (*1975). Ten svoji kariéru začal v Hollywoodu, a jak sám říká, zprvu neměl vůbec v úmyslu natáčet díla

s křesťanskou tematikou. Nakonec ale rozhodnutí změnil a po prvních úspěších v produkci tzv. křesťanských filmů se odhodlal k odvážnému kroku. Rozhodl se pro natočení seriálu, který by na celkové ploše několika desítek hodin zachytil samotný zrod křesťanství. Nechtěl se spoléhat pouze na financování produkčními společnostmi, a tak vsadil i na crowdfundingovou kampaň (sbírka na internetu), která se nakonec stala největší takovou sbírkou v dějinách, tedy alespoň co se výroby filmu či seriálu týká.

Seriál *The Chosen*, na němž nyní tvůrce pracují již přes sedm let a který má za cíl oslovit široké publikum, volí v rámci křesťanských produkcí poměrně odvážné zpodobnění. Ani zdaleka se totiž nejedná o barvotiskovou brožuru o Ježíšově životě. Doba římské nadvlády v Palestině

se nelakuje na růžovo, jde o dramatický obraz života nevyhýbající se hříchu ani násilí, aniž by ale byl zbytečně doslovný. Dílo se po celém světě setkává s velice pozitivním přijetím nejen u křesťanů. O jeho kvalitách a zájmu publika svědčí i začlenění všech dosavadních tří sérií do nabídky předních světových streamovacích platform. Pravdou ovšem je, že se jim tam nedostává takové pozornosti, jakou by si tento výjimečný počín zasloužil. A tak je dobře, že se *The Chosen* konečně dostávají i k českým divákům, poprvé navíc i v kvalitním českém znění.

The Chosen. TV Noe od 6. 4. vždy v sobotu ve 20.05

Autor je redaktor webu Film a spiritualita.

Výstava o husitech bez kliše

Jaroslav Šebek

Odbor husitství patřilo v naší minulosti k nejvýznamnějším a mnohdy bývalo považováno za její vrchol. Také proto byla tato éra často vykládána velmi zjednodušeně, což místo objektivního hodnocení znamenalo ideologicky zabarvené interpretace. Ty byly často zcela vzdálené od skutečného charakteru tohoto středověkého hnutí, ale o to intenzivněji vstupovaly do politických diskusí.

V posledních letech se však na církevním, odborném i popularizačním půdorysu podnikly mnohé kroky k objektivnějšímu pohledu. Dokladem je nově upravená expozice *Husité* v tábořském Husitském muzeu. Byla otevřena na konci února, mimo jiné v roce, kdy si připomínáme šest set let od smrti husitského vojévůdce a mýty opředěného zakladatele Tábora Jana Žižky. Jeho osobě a proměně jeho odkazu se v poslední době detailně věnuje his-

torik Petr Čornej, který byl společně s dalším husitologem Františkem Šmahalem přítomen slavnostnímu otevření expozice.

Návštěvníky čeká v deseti výstavních sálech putování několika staletími. Zajímavým způsobem se zde prolínají dva příběhy: fenomén husitství, který prostupuje dějinami města Tábora vzniklého kolem Lužnice. Můžeme si tak připomenout náboženské kořeny, které stojí na počátku husitského hnutí, a to působení Mistra Jana Husa a jeho současníků i následovníků. Hned v úvodu je instalován také model Betlémské kaple, jak hypoteticky vypadala v době Husova kazatelského působení. Virtuálně se setkáme i s významnými osobnostmi, které se k husitské tradici vztahovaly a utvářely její podobu zvláště pro moderní dobu. Zajímavým artefaktem je pak například busta Jana Žižky, která měla být součástí uvažovaného pomníku J. V. Myslbeka v Táboře – projekt se ale nezdařil a namísto něj stojí na tábořském náměstí Žižkova socha od Josefa Strachovského. Anebo třeba křídla gotické-

ho oltáře ze severočeských Roudníků, kde je zobrazeno i jedno z nejstarších malířských ztvárnění Husova upálení v Kostnici. Bylo objeveno náhodou v polovině 60. let, když se při restaurování oltáře zjistilo, že pod barokní přemalbou se nachází původní středověká malba.

Výsledkem archeologického průzkumu je pak prezentace jednoho z nejstarších vystavených předmětů – hrníčku, který autenticky sloužil v husitské komunitě v Sezimově Ústí před založením hraditě na Táboře. Nejen pro děti bude zpestřením sáhnout si na repliky středověkých zbraní nebo obláci drátěnou košili, stejně jako otestovat si své znalosti formou kvízů a her.

Nezapomíná se ani na návštěvníky s fyzickým omezením: jsou připraveny pomůcky pro zrakově postižené i doprovodné texty ve znakové řeči.

Při zahájení expozice autoři představili také poslední díl nových knižních městských dějin, které vznikaly v posledních letech. V této tře-

tí (více než čtyřsetstránkové) části *Tábor III. Moderní doba 1781–1989* jsou poprvé v kompletní podobě zachyceny moderní dějiny Tábora, dovedené takřka až do současnosti. Podílelo se na nich šest badatelů včetně autora tohoto článku. Jedním z klíčových témat svazku je i pojednání o novohusitském mýtu jako neoddelitelné součásti dějin Tábora, který rovněž procházel výraznými proměnami souvisejícími s politicko-ideovými důrazy v různých systémech a režimech. Vedle toho je však zmíněna také katolická náboženská kultura, spojená například s nedalekým poutním místem Klokoty. Nově připravovaná expozice společně s moderními dějinami města může být dalším podnětem k vytváření obrazu husitských dějin bez přetrvávajících kliše.

Husité. Husitské muzeum v Táboře, od 21. 2. 2024

Autor je historik a publicista.

Hrabalovo evangelium podle Pavla Hoška

KNIŽNÍ TIP
Jiřího Macháně

Na Velký pátek to bylo přesně 110 let, kdy se v Brně narodil Bohumil Hrabal, jeden z největších českých spisovatelů uplynulého století. Pomyslným dárkem k jubileu mu byl dotisk teprve nedávno vydané knížky *religionisty a teologa Pavla Hoška Evangelium podle Bohumila Hrabala*.

Co jen to koho popadlo, řeklo by se, dávat evangelium do kontextu Hrabalova díla? Vždyť trávil život v proletářském prostředí a jeho literární produkce se vyznačovala mimo jiné nesmlouvavým karikováním církevních

nešvarů a pobožnostkářství, nemluvě o tom, že se nerozpakoval sáhnout i ke sloům, která papír a bolševičtí cenzoři jen taktak unesli.

Do duchovní interpretace Hrabalovy literatury se pustil profesor na Evangelické teologické fakultě Pavel Hošek poté, co mu jedna dobrá duše darovala dosud neznámý audiozáznam několika Hrabalových adventních promluv, pronesených v šedivých osmdesátých letech na evangelické faře v Libici nad Cidlinou. Není ale duchovní interpretace Hrabala spíše příslovečným „přáním otcem myšlenky“? Kdeže! Hošek spisovatelovo libické vyprávění pečlivě naslouchal, přepsal a pak je jako šifrovací klíč přiložil na jeho literární dílo. Ve své knize dále velmi propracovaným způsobem odkazuje na přepisy těchto promluv (úryvky jsou součástí publikace), odborné práce, ale zejména na konkrétní pasáže v samotném Hrabalově díle.

Nuda to opravdu není. Pavel Hošek sám o sobě pravil, že není literární kritik nebo historik, ale pustil se do duchovní analýzy Hrabalova díla z pozic a způsobem, který se dost liší od intelektuálně duchamorných statí. Bude to mj. tím, že autor umí po evangelicku kázat (ostatně již několik let pravidelně přispívá do KT na stránku Spiritualita). Hošek doslova vyžene čtenáře od své vlastní knihy do knihovny, aby si honem půjčil dané spisovatelovo dílo a aby sám dohledal, co dříve mezi řádky neviděl. Možná tak po letech znovu sáhnete po Hrabalových perličkách, které znáte spíše z populárních filmových adaptací. Pak se přesvědčíte, že Hošek Hrabalovi rozumí, jako by s ním chodil na pivo k Tygrovi, a nabízí díky tomu dosud neznámý a pozoruhodně ucelený výklad psaní tohoto „chásida z Nymburka“, katolíka i zbožného přítele evangeliků.

Před čtením se ovšem preventivně zřekněte předpokladu, že Hrabal je sprosták z pivni-

ce a kladenských dělnických kolonií (ano, taky). Nechte si jej představit jako vnučka babičky ze Židenic, u které pozdější spisovatel prožil kus dětství a zvnitřnil si tu představu katolického světa, kde světské a posvátné prorůstá v jednotu, která je kulisou i dějištěm spásy. Nemusíte mít před maturitou ani být fandové, co jezdí každý rok dvakrát k Hrabalově chatě do Kerska a znají menu tamní restaurace Hájinka nazpaměť. Hoškova knížka je pro každého, kdo o Hrabala někdy byl jen zavádil.

Pavel Hošek: Evangelium podle Bohumila Hrabala (CDK 2024)

